

Ishonch

• O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi nashri
• Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqq boshlagan

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 2024 йилда таълим, соғлиқни сақлаш, рақамлаштириш, маданият ва спорт соҳаларида амалга оширилиши лозим бўлган устувор вазифалар юзасидан видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.
Йиғилишда:
Давлатимиз раҳбари Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги фаолиятига ҳам эътироз билдирди.

Сўнгги етти йилда соғлиқни сақлаш тизимида 7 та вазир алмашди, лекин соҳани рақамлаштириш, тиббий суғуртани жорий қилиш суст кечмоқда. Республика марказлари билан бирламчи бўлин ўртасида интеграция йўқлиги қайд этилди.

Президент мактабга-ча ва мактаб таълимидаги ишлар аҳолини тахлил қилиб, келгуси режаларни айтиб ўтди.

«Мақсадимиз — мактаб битирувчиси ҳеч бўлмаганда битта касбни эгаллаб катта ҳаётга қадам қўйсин», - деди Президент.

Давлатимиз раҳбари соғлиқни сақлаш соҳасидаги устувор йўналишларни белгилаб берди.

«Айниқса, антибиотик қабул қилиш устидан назорат умуман йўқ, Протоколларга амал қилмасдан, «пул ишлаш» учун фарм-компаниялар фойдасига рецетт ёзилапти. Бундан халқимизни соғлиги ҳам, чўнтаги ҳам зарар кўрапти», - деди Президент.

Шунингдек, йиғилишда оналар ва гўдаклар ўлимининг олдини олиш масалаларига алоҳида тўхталиб ўтилди.

«Хар бир она ва бола ўлими «фаволда лодда ҳолат» деб баҳоланади ва сўров шунга яраша бўлади»

- дея огоҳлантирди Президент Соғлиқни сақлаш вазирлиги, вилоят ҳокимлари, вилоят ва туман тиббиёт идоралари раҳбарларини.

Йиғилишда рақамлаштириш, маданият ва спорт соҳаларида вазирлик ва идоралар олдида турган вазифалар белгилаб олинди.

2023 йил декабрь ойда маънавият ва маданият масалалари бўйича ўтказилган йиғилишда Маданият вазирлиги ва вилоят ҳокимлирига берилган топшириқлар ижроси жойларда суст кечаётгани қайд этилди.

Июль-сентябрь ойларида Парижда бўлиб ўтадиган ёзги Олимпия ва Паралимпия ўйинларига қаттиқ тайёргарлик кўриш зарурлиги таъкидланди.

ХИВА – ИСЛОМ ДУНЁСИ ТУРИЗМ ПОЙТАХТИ

Тараддуд

Айни кунларда Президентимизнинг 2023 йил 12 июлда қабул қилинган «Хива – 2024 йилда Ислам дунёсининг туризм пойтахти» халқаро тадбирга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ижросини таъминлаш борасида қизгин тараддуд ишлари олиб борилмоқда.

– Шу йилнинг март ойда Хивада халқаро тадбирнинг тантанали очилиши, шунингдек, май ойда Ислам ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар туризм вазирларининг навбатдаги XII сессияси ўтказилиши, кўплаб хорижий давлатлардан ташриф буюриши кутилаётган нуфузли меҳмонлар, мутахассислар иштирокида муҳим мавзуларда анжуманлар ҳамда «Халқаро зиёрат туризми ҳафталиги» доирасида Паҳлавон Маҳмуд хотирасига бағишланган «Strongmen» халқаро баҳодирлар ўйини мусобақаси, маданий ва гас-

трономик фестиваллар ўтказиш режалаштирилган, – дейди Ичан қалъа давлат музей-қўриқхонаси раҳбари Алишер Исмоилов. – Халқаро тадбирларни юқори савияда ўтказиш мақсадида ободонлаштириш ишлари билан бир қаторда музейларда янги экспозиция ва кўргазмалар ташкил қилиш, сайёҳлик тарғиботи йўналишида ўзбек, рус, инглиз, араб, фран-пуз ва бошқа кўплаб хорижий тилларда буклетлар, йўлқўрсаткич қўланмалари тайёрлаш, ногиронлар, турли ёшдаги ташриф буюрувчилар учун қулай шарт-шароитлар яратиш

бўйича бир қатор юмушлар режали тарзда давом этмоқда. Шунингдек, чет давлатлардаги музейлар ва музей-қўриқхоналар билан ҳамкорлик алоқалари асосида музейшунослик ва сайёҳларга намунали хизмат кўрсатиш соҳасида илғор тажриба ҳамда технологиялар амалиётга жорий этилмоқда.

– Нуфузли халқаро анжуманга тайёргарлик жараёнида соҳа мутахассислари ва илмий ходимлар ҳам фаол иштирок этишмоқда, – дейди музей-қўриқхона илмий қотиби, тарих фанлари номзоди, Ўзбе-

кистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийи Комилжон Худойбергенов. – Ичан қалъа ҳудудидаги Саид Аловиқдин, Паҳлавон Маҳмуд мақбаралари жойлашган зиёратгоҳлар, минг йиллик тарихга эга Жомъе масжиди, шунингдек, Боғбонли масжиди, Калта минор ва бошқа меъморий обидаларни асраб-авайлаш, таъмирлаш ҳамда келажак авлодга бус-бутун ва борича етказиш мақсадида халқаро ЮНЕСКО ташкилоти экспертлари ва мутахассислари, япониялик ҳамда Хоразм Мамун академияси олимлари иштиро-

кида изланиш ва тадқиқотлар олиб борилмоқда, ижобий самаралар амалиётга жорий этилмоқда.

Хар жиҳатдан пухта тараддуд кўрилатган нуфузли тадбирлар серкуёш ва бағрикенг Ўзбекистоннинг, шу жумладан, Хива шаҳрининг туристик салоҳиятини халқаро майдонда фаол тарғиб қилишда, бинобарин, сайёҳлар сонининг янада ошишида муҳим аҳамият касб этиши шубҳасиз.

Отабек ИСМОИЛОВ,
журналист

Рустам МУСУРМОН,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими,
Қорақалпоғистон халқ шоири

Ўзбеклар

Халқимнинг ганимларига

Сиртинг инсон, ичинг шайтон, феълинг бузуқ, маккор ёв,
Бир шумликни ўйлаб, фитна тарқатасан, нокас гов,
Менинг буюк шажарамга тил теккизиб, солма дов,
Зоти-насли олис тарих, қарвон бўлган ўзбеклар,
Уч минг йиллик давлат қурган сарбон бўлган ўзбеклар.

Ҳаром луқма билан овзинг чучиганга ўхшайди,
Сўзларингда туз йўқ, миянг ачиганга ўхшайди,
Жининг кўзиб, маст арвоҳинг чўчиганга ўхшайди,
Урол, Туман, Бойқул, Ёйқ, Энасойдир ўзбеклар,
Олтин Ўрда қурган хоқон – Элибойдир ўзбеклар.

Ғояси пуч «мавзолей»да дудланган эт даҳонгни,
Ўзбекка тош отганинда дунё берди баҳонгни,
Қайдан олдинг сохта кўшиқ, бу қалбаки оҳангни?!
Шарқу Ғарбда донг таратиб, зиё сочган ўзбеклар,
Илму тафаккури билан дунё очган ўзбеклар.

Дастурхондан тузимни еб, тузлуққа тупурган сен,
Кимлигингни унутгансан, ўзликка тупурган сен,
Иzzат қилиб «сиз» демайман, «сиз»ликка тупурган сен,
Уруш вақти паноҳ бўлиб, нон бергандир ўзбеклар,
Ўзгалар жонини асраб, жон бергандир ўзбеклар.

Қанча халқларни қийратган қонхўр тузум, қўлинг қон,
Сибирларда лагер қурган одамхўрсан, йўлинг қон,
Жаллод, сенинг фикринг қондир, қўзинг қондир, дилинг қон,
Абдулла Қодирий, Фитрат, Чўлпон эрур ўзбеклар,
Бехбудий, Авлоний, Боту, Усмон эрур ўзбеклар.

Тингла, ганим! Ўз вақтида йиғиб ол э-хушингни!
Хом хаёлинг утмас бугун, сувга айтгин тушингни!
Кимга қарши тиш қайрасанг, синдиради тишингни!
Енгилмасдир! Амир Темур соҳибқирон ўзбеклар!
– Ур-ҳо! Ур-ҳо! Ур-ҳо! –
дебон солгай сурон ўзбеклар!

Бугун жаҳон айвонида кенг очилган йўлимиз,
Дўстлик, тинчлик, бирдамликка узатганмиз қўлимиз,
Кўнглимизда меҳр номли мангу сўлмас гулимиз,
Дунё бўлсин дейди фақат боғу бустон ўзбеклар,
Катта йўлга чиққан Янги Ўзбекистон ўзбеклар!

ЎЗБЕКИСТОН
СТРАТЕГИЯСИ | **2030**

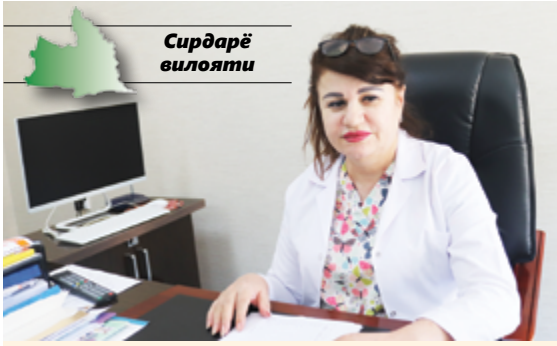
«ЯШИЛ ТАРАҚҚИЁТ» – КЕЛАЖАК КАФОЛАТИ

Аҳолининг кўпайиши, табиий ресурслар захирасига беаёв хуружлар инсоният келажигига катта таҳдид туғдирмоқда. Глобал экологик муаммолар ҳаёт ва турмуш тарзига ҳам салбий таъсир кўрсатмоқда. Дунё аҳли бу бўҳрондан фақатгина иқтисодийётга «яшил тараққиёт»ни олиб кириш орқали омон қолиши мумкинлигига иқрор бўлмоқда.

Мамлакатимизда «Яшил иқтисодийёт»га ўтиш стратегияси қабул қилиниб, ҳаракатлар бошланганига салкам тўрт йил бўлди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти «Барқарор тараққиёт мақсадлари» доирасида ўтказиб келатган қатор халқаро тадбирлар диёримизга кўчганида, иқтисодийётнинг барча соҳаларида экологик тоза ва ресурсларни тежовчи технологиялар сари талпинишимизда теран маъно бор. Қатор йиллардирки, қайта тикланувчи ва самарали энергия манбаларини амалиётга босқичма-босқич жорий этиш борасида муҳим қадамлар ташланмоқда.

– «Яшил иқтисодийёт»нинг муҳим компоненти қайта тикланадиган энергияга асосланади, – дейди Самарқанд вилояти Экология, атроф-муҳит ва иқлим ўзгариши бошқармаси бўлим мудир Тўраҳон Хошимов. – Ўлкамиз табиий ва жўрофий жиҳатдан муқобил энергияга бой ҳудудлардан саналади. Ҳисоб-китобларга кўра, бизда муқобил энергия (айниқса, қуёш энергияси)нинг йиллик захираси 270 миллион тонна шартли ёқилги эквивалентига тенгдир. Бу кўрсаткич айни пайтдаги эҳтиёжimizдан уч қарра кўп. Режалаштирилган стратегик лойиҳаларни амалга ошириш эса ҳаётимизга ва иқтисодийётимизга мислсиз фойда келтиришига шубҳа йўқ.

(Давоми 2-саҳифада)

Сирдарё вилояти

Орамиздаги одамлар

– Неварали бўлдим, опа, – телефонга жавоб бераркан кўзлари қувончдан порлаётган аёл чор-атрофдагиларни ҳам, ўзини ҳам унутганди гўё. – Иккиси ҳам яхши. Бизда янги клиника очилган. «Ханифа» деган. Шароитлари зўр. Ҳамма ускуналари янги, замонавий. Келиним полвон ўғилчаси билан ойдайд балқиб ётибди. Атрофида неча киши парвона. «Ҳеч ким ҳеч нарса кўтариб келмасин» дейди. Овқатларидан тортиб нима керак бўлса, ҳаммаси бисёр экан.

ОДАМЛАРГА ЭЗГУЛИК УЛАШИШ – БАХТ

Туғуруқхоналар ҳақида бундай яхши гапларни камдан-кам эшитамиз. Аммо, ишонинг, юқори даражада хизмат кўрсатувчи, бир-бирига рақобатдош хусусий клиникалар сафи ортиб бораётгани бор гап. Хусусий тиббиётни ривожлантириш орқали аҳолига малакали хизмат кўрсатиш имконияти яратилди.

Ханифа Содиковани кўшни республикаларда ҳам яхши танишади. 1994 йилда Тошкент давлат тиббиёт институтини тамомлаб, вилоят шифохонасида интернатура ўтаган бу шифокор йиллар давомида минглаб аёлларнинг ҳамдарди, дилдошига айланди. Қанчадан-қанча чақалоқларнинг дунёга келишида доялик қилди. Қадимда оналаримиз доя аёлларни болаларига «киндик онант» деб танитишган, бир умр иззат-ҳурматини жойига қўйишган.

Ханифа «Одамнинг энг бахтли вақти – бошқаларга эзгулик улашган вақти» деган ҳикматга амал қилиб яшайди. У вилоят шифохонасининг акушер-гинеколог, шу шифохонанинг 2-доя бўлими акушер-гинеколог, вилоят перинатал маркази 2-доя бўлими мудир, Гулистон шаҳар тиббиёт биноларида акушерлик комплекси бош шифокори, вилоят перинатал маркази директори вазифаларида ишлаган пайтлари ҳам оналар ва болалар саломатлиги учун қайғурди. Кун ёки туннинг қайси вақтида бўлмасин ёрдамга шошилди. Шу уйғоқлик ҳамон давом этаётди.

Бир кун шовиб хонасига қираркан, эшик олдида гамгин турган аёлга дуч келди. Аёлнинг айтишича, олдинги ишлаган жойидан ноҳақ бўшатирилган, энди у ерда ишламоқчи эмас экан. Бу ҳол Ханифа Зокировнага ўтган кунларини ёдига солди.

Баъзан кўнгилсиздай туюлган ишнинг орқасида ҳам хайр бўлади. Бунга Ханифа Содикова ўз ҳаётида бир неча бор иқдор бўлди. Шулардан бири ишсиз қолган кунлари... Тухмат сабаб тажрибали, билимли шифокор ишдан четлатилди. То адолат қарор топмагунча у чеккан изтиробларнинг адоғи бўлмади. Ишнини, касбинини яхши кўргандин ўзини яхши биладиган ҳамкасблари эшигига иш сўраб борди. Олишмади. Салкам икки йил ишсиз юрди. Ушанда кўнгилдан чақмоқдек бир фикр ўтди: «Ўзим клиника очаман. Ишсизларни ишга оламан...».

Оқ оққа, қора қорага ажралди. Ханифа Зокировна қайта ишга тикланди. Яна ҳомиладор аёллар дардида дармон бўлди. Вилоят перинатал маркази директори вазифасида ишларкан, кўп йиллик тажрибаси янги клиниканинг замонавий тарзда қурилишида қўл келди. Икки миллиард ипотека кредити ва бир миллиард ўз маблағлари эвазига кўркам бино қўтарди. Гулистон шаҳрининг Дўстлик маҳалласида барпо этилган 5 қаватли, 60 ўринли хусусий туғуруқхона айна кунларда гажум. У ерда кунда дунёга келган соғлом чақалоқларнинг «ингаси», боласини соғ-саломат бағрига босган оналарнинг дуоси жаранглаб турибди.

– Аҳолига малакали тиббий хизмат кўрсатишда соғлом рақобат катта аҳамиятга эга, – дейди шифокор ва тадбиркор Ханифа Содикова. – Соғлиқни сақлаш тизимидаги ислохотларни чуқурлаштириш ва давлат-хусусий шерикчилик тамойилини ҳаётга изчил татбиқ этишда ўз хиссамизни қўйишга астойдил киришганмиз.

Клиниканинг доврўғи кўшни давлатларга ҳам етиб борган. Бу эса тиббий туризмнинг рақнақида муҳим аҳамият касб этади.

Ўзбекистон касабани уюшмалари Федерациясининг «Энг намунали аёл иш берувчи» республика танлови ғолибларидан бири, Президент совғаси, яъни «Кобальт» автомобили соҳиби Ханифа Содикова ўз орзуларини амалга оширди. Дастлаб 25 та иш ўрни яратилган туғуруқхонада тажрибали мутахассислар иш бошлади. Туғуруқ бўлими ишга тушгач эса, уларнинг сафи 35 кишига кенгайди. Бу ерда ишлаётганларнинг кўпчилиги шифохона жойлашган маҳалла аёлларидир. Шифохона энг замонавий тиббий ускуналар билан жиҳозланган. Сўнгги рўсумдаги ултраовушли текширув ҳамда аёллардаги бачадон бўйни саратонини аниқловчи аппаратлар Хитой ва Корея давлатларидан олиб келинган.

– Энди эркаклар аёл шифокор йўқмиди, деб жанжал кўтармайди. Чунки бу ерда хизмат қилаётган тиббиёт ходимларининг барчаси аёллар, – дейди клиника бош шифокори, олий тоифали шифокор Юлдуз Укубаева. – Фаолиятимиз давомида бундай кўнгилсизликларга кўп дуч келганимиз сабабли иш берувчимиз масаланинг ана шу томонларини ҳам ҳисобга олган.

Тадбирли аёл Ханифа Содикова яна янги лойиҳалар устида бош қотирмоқда. Мақсади ижтимоий ҳимояга муҳтож ишсиз аёлларни, айниқса, «Аёллар дафтари»да турганларни иш билан таъминлаш, янги иш ўринлари яратиш, нозик хилкат вакилларининг ҳаётини ўнлашга ўз хиссасини қўйиш, уларни рози қилишдир.

Баҳор ХОЛБЕКОВА «ISHONCH»

(Давоми. Бошланиши 1-саҳифада)

МИЛЛИЙ МАҚСАД ЙЎЛИДА СОБИТМИЗМИ?

Мамлакатимизда иқлим ўзгариши ва унинг оқибатларига қарши кураш бўйича тезкор чоралар аллақачон ишлаб чиқилган. Хусусан, 2030 йилгача 16 та миллий барқарор ривожланиш мақсади ва 125 та вазифа белгилаб олинган. Уларда тоза ичимлик сувдан тортиб, озиқ-овқат хавфсизлиги, барқарор шаҳар, чиқиндини бошқариш, аграр соҳадаги инновациялар, ўрмон ҳудудларини кенгайтириш чўлланишга қарши кураш каби кўплаб ҳаётий заруратлар ўз ифодасини топган. Биз мавзудан йироқлашмаган ҳолда, иқтисодиёт драйвери бўлмиш энергетика соҳасида амалга оширилаётган ислохотларга Самарқанд вилоят мисолида бирров назар ташлашга аҳд қилдик.

– Энергия ишлаб чиқариш қувватларининг аксарияти эскирган, уларни модернизациялаш эса катта маблағ талаб этади. Ана шундай бир шароитда қайта тикланувчи энергиядан фойдаланиш энг оқилона йўл бўлади, – дейди ХЭТ ишлаб чиқариш техник хизмати бошлиғи Наби Назаров. – Президентимиз топшириғига асосан 4 та йирик қуёш электр станцияси қурилади. Нуробод туманидаги 100 миллион кВтга, Чўпонотадаги 500 миллион кВтга мўлжалланган қуёш станциялари шулар жумласидандир.

Хишрав кўрғони, Ургут, Тайлоқ туманларида фаолияти йўлга қўйилган каскад ГЭС тузилмалари ҳам энергия самарадорлигига муносиб ҳисса қўшмоқда. Эътиборли жиҳати, тежамкор энергетика нафақат давлат ёки бизнесга, балки оддий истеъмолчиларга ҳам кўп фойда бермоқда. Вилоятдаги минглаб хонадонлар чироғи имтиёзлар асосида ўрнатилган қуёш панеллари зиёсидан мунаваар бўлмоқда.

– Булунғур, Ургут, Нуробод ва Пайариқ туманларида шамол электр станцияларини қуриш масаласида қатъий қарорга келинган, – дейди вилоят Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши бошқармаси бошланғич касабани уюшма ташкилоти етакчиси Бахтиёр Худойкулов. – Чунки ушбу ҳудудлардаги муайян нуқталар ўрганилганда, 70-100 метр баландлиқда муттасил эсиб турадиган шамол йўналишлари борлиги аниқланган.

Айни чоғда ташкилот-корхоналарнинг мазмурий ва ёрдамчи биноларига 600 дан зиёд кичик қуёш фотозелктрстанциялари жойлаштирилган. Шунингдек, 130 дан ортиқ маҳалла бошқаруви идоралари муқобил энергия манбалари билан таъминланган. Келгусида 1126 та маҳалла идораси ҳам худди шундай афзалликлардан баҳраманд бўлиши учун замин яратилмоқда. Сирасини айтганда, бу борадаги ишлар бора-бора янада шиддатли түс олиши кутилмоқда.

«ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТ» ДАН «ЯШИЛ МАКОН» САРИ

Президентимизнинг тегишли фармони билан тасдиқланган 2030 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикасининг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш концепцияси «Яшил макон» умуммил-

«Яшил тараққиёт» – КЕЛАЖАК КАФОЛАТИ

лий лойиҳасига пойдевор яратди. Шу боис экологик мувозанат мўътадиллигини таъминлашга уринишлар кўламини янада кенгайтиди. Айни чоғда хайрли ташаббус мазмун-моҳиятини теран англаб етмаслик ҳолатлари ҳам кузатилди.

Оқибатда экилган миллионлаб қўчатларнинг аксарияти кўкармай қолди. Ушбу лойиҳа доирасида йилга 200 миллион туп дарахт ва бута қўчатлари экиш режалаштирилган. Унинг амалга оширилиши натижасида шаҳарлардаги яшил майдонлар ҳудуди 8 фоиздан 30 фоизга кўпайиши кўзда тутилган. Бу жараён ҳозирга қадар Самарқанд вилотида ҳам кизгин Кечди. Худудда 7 миллиондан зиёд ниҳол ўтказилди. Яна 10 миллион тупдан ортиқ қўчатни ўтказишга ҳозирлик қўрилмоқда.

– Бироқ, айни йўналишдаги саъй-ҳаракатларни кузатиб, ҳалиям бу масалада пала-партишлик борлигини хис этдим, – дейди биолог Бекзод Нурбеков. – Назаримда, баъзи кишилар «Экдимми, экдим!» қабилида иш юритишмоқда. Бундан ташқари, шаҳарларни-ку, қўяверинг, хатто кишлоқ жойларга ҳам, очик чўлларга ҳам манзарали дарахтлар экишга муккамиздан кетяпмиз. Ахир ўша ерларга сувсизликка чидамли мевали дарахт қўчатлари ўтказиш мумкин эмасми?..

Вазият, ҳақиқатан ҳам, биолог айтган даражадами? Келинг, бу йўналишда Самарқандда амалга оширилган ишларга назар ташлайлик. Ташкил шониз, давлатимиз раҳбари тавсияларига асосан вилоятдаги писта экишга мос 120 миң гектар майдоннинг 80 миң гектарига писта плантациялари барпо этишга тарадду қўрилмоқда. Бу экин нафақат меваси, балки атроф-муҳит мусоффолигини таъминлаш билан ҳам қадрлидир. Қолаверса, серҳосиллиги ва даромадлиги жиҳатидан турдошларини ортда қолдиради.

– Тахминий ҳисоблар бўйича, бу майдонларда 20 миң тупдан зиёд писта кўкартирилса, ўртача ҳосилдорлик 56

миң тоннани ташкил этади, – дейди иқтисодчи Бекзод Ҳуробоев. – Ҳозирги нархда бу салкам 4 триллион сўм демакдир. Қолаверса, барпо этилажак плантацияларда 300 нафардан ортиқ киши иш билан таъминланади.

Вилоятда писта етиштириш соҳасида бой тажрибага эга сохибкорлар кўп, Хусусан, Пастдарғом туманидаги «Ўғил она», Ургут туманидаги «Мадина лаззати узумзорлари» фермер хўжалиқларида хандон пистадан даромад кўришмоқда. Дармондори саналмиш писта қўчатларини йўл чеккаларига, катта йўллар ёқаларига ўтказиш ҳам фойдаланиш ҳоли бўлмади. Оддий бир мисол. Қўшработ туманининг аксар қисмида «Яшил макон» доирасида манзарали дарахт қўчатлари ўтказишга ружу қўйилмоқда. Ваҳоланки, писта қурғоқчилик шароитида ўсувчан, жазирама иссиққа ва совуққа ҳам мослашувчандир. Мамлакатимизга бир йилда камида 100 миллион долларлик писта импорт қилинаётган бир шароитда климатимизга ҳам, ҳамёнимизга ҳам мос келадиган бу ўсимликка жиддий эътибор қаратмаётганимиз ташвишли ҳол, албатта.

– Лойиҳа доирасида вилоятимиздаги 60 миң хонадоннинг писта дарахти парваришlash имконияти ўрганилди, – дейди Ўзбекистон касабани уюшмалари Федерациясининг Самарқанд вилоти кенгаши раиси, вилоят кенгаши депутати Сўҳроб Рафиков. – Агар ҳар бир оила ўз томорқасида 20 тупдан кўчат ўстирса, 16 миллион сўм даромад олиши мумкин экан. Биз буну хонадон эгаларига тушунтиряпмиз.

САМАРҚАНД ҲАВОСИНИ НИМАЛАР ЙИЛОСЛАНТИРАЙТИ?

Глобал иқлим ўзгариши кўнжа шаҳарни ҳам ўз домига торга бошлади. Гарчанд куздагидек кескин қум бўронлари кузатилмаसा-да, ҳавони чанг бошини бот-бот тақролланаяпти. Бунда вилоятдаги 1000 дан, шаҳардаги 50

дан ортиқ санаот корхоналарининг озми-кўпми «улуш»и бор. Шаҳар қўчалари бўйлаб бир кеча-кундузда ҳаракатланаятган транспорт воситалари сони 400 миңдан ошгани ҳам об-ҳавога таъсир ўтказмоқда. Худуддаги 4 та йирик цемент заводига самарали филтр воситаланган транспорт воситалари сони 400 миңдан ошгани ҳам об-ҳавога таъсир ўтказмоқда. Худуддаги 4 та йирик цемент заводига самарали филтр воситаланган транспорт воситалари сони 400 миңдан ошгани ҳам об-ҳавога таъсир ўтказмоқда.

– Бултур 18 ноябрда шаҳарда эрта-лабдан бошлаб кучли чанг-ғубор ҳодисаси кузатилди, – дейди вилоят гидрометеорология маркази бўлим мудир Дилфуза Исмоилова. – Самарқанд шаҳридаги автоматик станция кузатувида кўра, максимал кўрсаткич 3230 микрограмм куб метрни ташкил қилди. Бу руҳсат этилган меъёрдан 6,5 баробар ортиқ. Чанг-ғубор жанубдан ва жануби-шарқдан кириб келди ва ўша кун соат кечки бешгача тарқамди.

Вилоятда маиший чикиндиларни қайта ишлаш ҳам муаммолигича қолмоқда. Чикиндилар 14 та махсус полигонга сараланган ҳолда олиб чиқилиб, йўқ қилинапти, лекин уларни қайта ишлаш оқсоқмоқда.

– Каттакўрғон шаҳрида Хитой технологияси асосида ёғ-мой чикиндиларидан биокеросин ва биодизель ёқилғилари, шунингдек, овқатланиш шохобчаларида ишлатилган ёғ маҳсулотларини қайта ишлаган ҳолда фойдаланиш махсулотга айлантириш чора-тадбирлари қурилмоқда, – дейди Тўраохон Ҳошимов. – Чикиндиларни қайта ишлашга доир яна бир қатор лойиҳалар ўрганилмоқда. Ўйлайманки, бу ҳаракатларимиз ижобий самарасини беради.

Дарвоқе, давлатимиз илгари сурган «Яшил тараққиёт» стратегиясининг сифатли ижроси сизу бизнинг ҳаракатимизга боғлиқ. Шундай экан, ҳар биримиз ушбу масалага алоҳида маъсулият билан ёндашайлик ва ҳар амалдор олдидидаги бурчимиз эканлигини унутмайлик!

Нурилла ШАМСИЕВ «ISHONCH»

АЪЗОЛИК АФЗАЛЛИКЛАРИНИ БИЛАСИЗМИ?

Корхоналарда, нодавлат-нотижорат ташкилотларда касабани уюшмалари тармоғини ташкил қилиш ва аъзолар сонини кўпайтириб бориш жамият тараққиётига, халқимиз турмуш тарзи фаровонлашувига муносиб улуш сифатида қўшилиши, шубҳасиз.

Яқинда Ўзбекистон касабани уюшмалари Федерацияси Навоий вилоти кенгаши биносидида ҳамда шаҳар ҳокимиятида ушбу мавзуга бағишланган семинарлар ўтказилди. Тадбирларда йўлсозлар, хусусий қурилиш секторлари вакиллари, транспорт йўналишидаги тадбиркорлар ва бошқа нодавлат-нотижорат корхоналарининг раҳбарлари, турли соҳаларда фаолият юритаётган масъулияти чекланган жамиятларнинг ишчи-хизматчилари иштирок этди.

Утказилган ҳар иккала тадбирда ҳам Транспорт, йўл ва капитал қурилиш, қурилиш индустрияси ҳодимлари касабани уюшмаси Республика кенгашининг раиси ўринбосари Баҳор Султонов қатнашиб, касабани уюшмалари аъзо бўлиш афзалликлари ҳамда меҳнат қонунчилигига оид янгиликлар ҳақида маъруза қилди.

Бош юрисконсулт Лола Нишоннова ҳамда ташкилий ишлар бўлими мудир Шерзод Нейматов ҳам мавзуга оид фикр-мулоҳазаларини билдириб ўтишди. Навоий вилоти кенгаши биносидида ўтказилган тадбирда ишлаб чиқаришни кенгайтириш, янги иш ўринларини яратиш, ҳодимларни ишга ёллаш ҳамда уларнинг манфаатларини мустаҳкам ҳимоя қилиш, жамоа шартномаларини тузиш, барча ишчи-хизматчиларга кечиктирмасдан ойлик иш ҳақларини бериш,

Меҳнатларига яраша рағбатлантириб бориш борасида долзарб масалалар кенг муҳокама қилинди. Бундай хайрли тадбирларнинг республикамиз бўйлаб узлуқсиз ва кенг қамровда ўтказилиши, табиийки, касабани уюшмалари тизими нуфузини ошириш билан бирга, аъзолар сонининг тобора ошиб боришига хизмат қилади, айни вақтда ҳодимлар манфаатларини ҳимоя қилиш учун яратилган имкониятлар кўламини янада оширади.

Наргиза ЙЎЛДОШЕВА, Транспорт, йўл ва капитал қурилиш, қурилиш индустрияси ҳодимлари касабани уюшмаси Навоий вилоти кенгаши раиси

ИШ ҲАҚИ ПУЛЛИ КОМПЕНСАЦИЯ БИЛАН БИРГА ТЎЛАНИШИ ЛОЗИМ

«Ishonch» газетасининг 2024 йил 1 февралдаги сонидида «Бош ҳисобчи бизни алдамаганмикан?» сарлавҳали мақола чоп этилган эди. Ушбу мақолада келтирилган ҳолатларга қуйидагича муносабат билдириш мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 42-моддасида ҳар қим меҳнат қилиш, меҳнати учун ҳеч қандай камситишларсиз, меҳнатга ҳақ тўлашини белгиланган энг кам миқдоридан кам бўлмаган тарзда ҳақ олиш ҳуқуқига эга экани, Меҳнат кодексининг 253-моддасида эса иш ҳақи тўлаш муддатлари жамоа шартномасида ёки ички ҳужжатларда белгиланиши ва ҳар ярим ойда бир мартадан кам бўлиши мумкин эмаслиги кўрсатилган. Шунингдек, қонунчиликда иш берувчи иш ҳақини тўлашни кечиктиргани учун моддий жавобгар экани ҳам назарда тутилган.

Меҳнат кодексининг 333-моддасига кўра, иш берувчи иш ҳақини, таътил тўловларини, меҳнат шартномаси бекор қилингандаги тўловларни ва ҳодимга тўланиши лозим бўлган бошқа тўловларни тўлаш муддатини бузган тақдирда, тўлов кечиктирилган ҳар бир кун учун Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг ўша вақтда амалда бўл-

ган қайта молиялаштириш ставкасининг қилиб чиққан ҳолда, фойзалар билан, яъни пулли компенсация билан бирга тўлаши шарт. Компенсациянинг миқдори Ўзбекистон Республикаси Марказий банки қайта молиялаш ставкасининг ўн фоизи миқдоридида белгиланади. Шунингдек, кодекснинг ушбу моддаси талабига кўра, иш берувчи иш ҳақини ёки бошқа тўловларни тўлашни кечиктирилишида айби бор ёки йўқлигини қатъий назар, пулли компенсация тўлаши лозим.

Демак, юқорида кўрсатилган қўнун талабига асосан, мақолада кўрсатилганидек, корхона раҳбари ўзгаргани муносабати билан иш ҳақи кечиктирилганида ҳам ҳодимларга иш ҳақи пулли компенсация билан бирга тўланиши лозим.

Арипжан ГАЙНАЗАРОВ, Маданият, спорт ва туризм ҳодимлари касабани уюшмаси Республика кенгаши бош юриконсулти

Мулоҳаза

КИМДИР ЙЎЛ ҚУРАДИ, КИМДИР БУЗАДИ...

Йўллар турли манзилларни бир-бирига боғловчи кўприк вазифасини ўтади. Улардан каттаю кичик пиёда ё ул овда ҳаракатланади. Шунинг учун ҳам барчаси текис ва раво бўлиши аини мудоо. Аммо ҳозирги даврда пиёдалар йўлакларини ноқонуний равишда панжаралар билан ўраб олиш, канализация ёки ичимлик сув тармоғи тортиб келиш мақсадида кўча ва йўлларни ўзбошимчалик билан бузиб-кавлаш оддий ҳолга айланиб қолди. Шу тариқа биз ўзимиз ўтирган шохга болта уриб, ҳар хил ноқулайликлар туғдиряпмиз.

БУ — ИНСОФДАН ЭМАС!
Йўлсозларнинг ҳисоб-китобларига кўра, 1 километр ички йўлни асфальтлашга 540 миллион сўм, бетонлашга 650-700 миллион сўм сарфланар экан. Хўш, бу ишлар сифатли бажарилиши, йўллар узок вақт одамлар корига яраши қандай омилларга боғлиқ? Фуқароларнинг йўлларга муносабати қандай?

Биз ушбу саволларга жавоб олиш мақсадида Шахрихон тумани йўллардан фойдаланиш давлат муассасаси бош муҳандиси Бахтиёр Фозилов билан суҳбатлашдик.

– Қадимдан қолган «Яхши одам йўл қуради, ёмон одам йўл бузади» деган нақл бор, – дея гап бошлади у киши. – Лекин йўл қуриш осон иш эмас. Бунинг учун ёз жазирасида катта автомобиль йўлларида меҳнат қилаётган йўлсозларни кўз ўнгингизга келтирсангиз, кифоя. Қолаверса, йўллар давлат бюджетидан ажратилган маблағлар, аниқроғи, халқнинг миллиард-миллиард сўм пуллари эвазига қурилшини назарда тутсақ, улар узок йиллар эл-юртга хизмат қиладиган даражада сифатли бўлиши шарт. Аммо баъзан асфальт йўлларга ариқ-зовурлар лойлари ва лойқа сувлар чиқариб ташланганини кўраимиз. Улар эса асфальтнинг асосий қушандаси ҳисобланади. Чунки сув унинг юзасида қанча кўп турса, асфальт таркибидега сақич шунча тез ёрилиб, ўйим-чуқурлар ҳосил бўлади.

Устига-устак, кейинги пайтларда айрим тadbиркорлар автомобиль йўллари четларига қонунга хилоф равишда турли-туман иншоотлар қуришмоқда. Аслида, халқаро йўлларда унинг ўқидан 40 метргача, давлат аҳамиятига эга йўлларда 25 метргача, маҳаллий йўлларда 16 метргача бўлган масофада қурилиш ишларини амалга ошириш мумкин эмас.

Бизда асфальт ёки бетон қопламали ички йўлларга муносабат ҳам яхши эмас. Кимдир томорқасига ариқ очиб, оқар сув келтирмоқчи ёки канализация қувриги ўрнатмоқчи бўлса, ҳеч кимдан рухсат сўрамай ёки бошқалар билан маслаҳатлашмай, йўлни ўйишга киришади. Бу – инсофдан эмас.

КўЧА ҲАКИ - КўПНИНГ ҲАКИ

Одатда, кўчага экилган мевали дароҳт ҳосили, аввало, кўни-кўшнига улашилади, қолгани уни эккан одамга тегади. Шунингдек, илгари одамлар йўловчи

лар узоғини яқин қилиш мақсадида ўз ҳовлисининг бир четидан йўл очиб қўйишган.

Ривоят қилишларича, бир улуг зот йўловчилар озор чекмаслиги учун ҳар доим кеч кириши биланоқ кўчанинг ўйим-чуқурларини текислаб юраркан. Бу савобли амали Яратганга маъқул келиб, уни авлиёлик мақомига кўтарибди...

ҚИММАТГА ТУШАЁТГАН ЎЗБОШИМЧАЛИКЛАР

Кейинги пайтлар йўлларга ўзбошимчалик билан сунъий тепаликлар ўрнатишлар ҳам кўпаймоқда.

Оқибатда шошилиқ чакирув бўйича катта тезликда кетаётган «Тез ёрдам» ёки ёнғин ўчириш машиналари ўша тўсиқларга урилиб шикастланмоқда. Энг ачинарлиси, тақдирини сониялар ҳал қилиши мумкин бўлган оғир ахволдаги беморнинг ҳаёти жиддий хавф остида қолмоқда.

– Ички йўлларга ётқизилган асфальт ва бетон қопламалар устига айрим фуқаролар томонидан транспорт воситалари тезлигини чеклайдиган бундай тўсиқларнинг ўрнатилиши бизни хавотирга солаётган жиддий муаммолардан бири саналади, – дейди Андижон шаҳар Фавкулотда вазиятлар бўлими бошлиғи ўринбосари Азизбек Яркулов.

– Чунки бундай ҳолатларда йўл ҳаракати хавфсизлигининг ҳудудий бўлимларидан тегишли рухсатномалар олинмайди ва уларни ўрнатишда стандарт талабларига риоя қилинмайди. Бу сунъий воситалар ёнғин содир бўлган манзилга зудлик билан етиб боришга ҳалақит беради. Қолаверса, ўша жойдан юқори тезликда ўтаётган ўт ўчириш машинасининг шассиси ва бошқа ҳаракатланиш механизмлари жиддий шикастланиши мумкин.

Холбуки, ҳукумат тасдиқлаган тегишли қарорга биноан, биноларга, иншоотларга, очик оморларга, сув таъминоти манбаларига, стационар ўт ўчириш нарвонларига ва ёнғинни ўчиришнинг бирламчи воситаларига олиб борувчи йўлларни, тор кўчаларни ҳамда

ўтиш жойларини тўсиб ёки ёпиб қўйиш тақиқланади. Шунингдек, йўллар ва тор кўчаларни таъмирлаш учун ёпилиши ёки ёнғин ўчириш автомобилларининг эркин ҳаракатланишига тўсиқлик қиладиган бошқа сабаблар ҳақида ёнғин-қутқарув хизматида дарҳол хабар берилиши ҳамда тўсиб қўйилган йўл қисмига энг яқин айланиб ўтиш йўналишини кўрсатувчи белгилар ўрна-

тилиши ёки йўлнинг таъмирланаётган қисмидан ўтиш имкони яратилиши зарур.

Фавкулотда вазиятлар бўлими томонидан ўтган йили маҳаллалар ва кўп қаватли турар-жой биноларидаги ёнғин ўчириш ва махсус автомобиллар йўлларига ўрнатилган 11 та сунъий тўсиқ олиб ташланиб, машиналар эркин ҳаракатланиши учун имконият яратилган. Лекин олиб ташланмаган сунъий тепаликлар кўп. Шундай экан, кун сайин баҳорги ёмғирдан кейин пайдо бўлган кўзқориндай кўпайиб бораётган сунъий тўсиқлардан фойдаланиш-фойдаланмаслик масаласини кўриб чиқиш фўрсати етмадимикан?!

ЙЎЛЛАР СИФАТИ - ХАВФСИЗЛИК ГАРОВИ

Мутахассислар келтирган маълумотларга қараганда, халқаро ва давлат аҳамиятига эга 1 километр узунликдаги автомобиль йўлларини асфальтлаш учун 15 миллиард сўм маблағ сарфланар экан. Аммо биз анча қимматга тушаётган ва коримизга яраётган ана шу йўллардан оқилона ва самарали фойдалана олмаёпмиз. Охириги вақтларда оғир юк ташувчи транспорт воситалари ўтиши туфайли уларда тўлқинсимон дўнгликлар ҳосил бўлаётганини кўрсак-билсак-да, парво қилмаяпмиз.

Масалан, «Shacman» русумли баҳайбат юк автобилли 31 тоннача юк кўтаришга мослашган. Унга ортिलाдиган юк миқдори меъёридан ошиб кетса, йўллар сифатига путур етказиши аниқ. Бироқ карьерларда махсус тарозилар йўқлиги боис кўпинча ушбу автоюловларга 35-40 тонна юк ортिलाди. Бу катта маблағ эвазига қурилган йўлларнинг харобага айланишига сабабчи бўлади. Шунга ўхшаш нохуш ҳолатларни республикамизнинг барча ҳудудларида кузатиш мумкин.

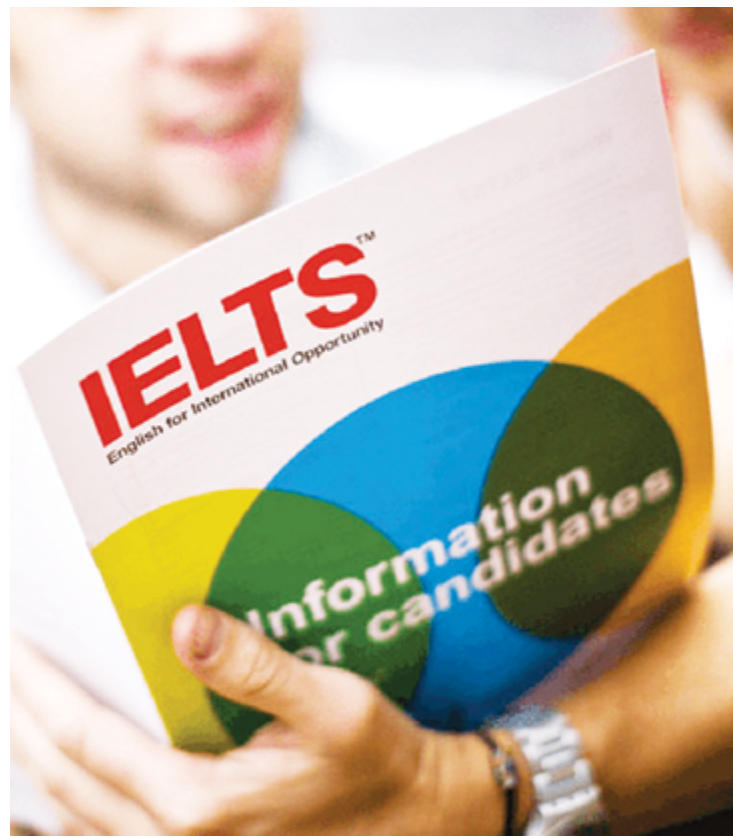
Боз устига, меъёридан ортик юк ортиб, катта тезликда ҳаракатланаётган автомашиналар йўл ҳаракати хавфсизлигига ҳалақит бераётганини, экологияга зарар етказяётганини, уларнинг иштирокида муҳҳиш фалокатлар рўй бераётганини ва одамлар ҳаёти хавф остида қолаётганини ҳам инкор этиб бўлмайди. Биз эса бундай кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олиш учун асосан жарималар миқдорини ошириш билан кифояланаяпмиз. Аслида эса оғир юк ташийдиган автотранспорт воситаларининг аҳоли яшаш пунктларида ҳаракатланишини тартибга солиш масаласи устида жиддий бош қотиришимиз керак. Зеро, йўлларнинг сифати талаблар даражасида бўлишини таъминласак ва улардан самарали фойдалансак, ўз хавфсизлигимизни ҳам таъминлаган бўламиз.

Анваржон ҲАЛИМОВ
«ISHONCH»

Мушоҳада

СЕРТИФИКАТСИЗ САБОҚ БЕРОЛМАЙСИЗ

Талаба тўрт йил бакалаврият, икки йил магистратурада ўқиган бўлса-да, қўлида махсус сертификати бўлмаса, ҳатто мактабда дарс ўта олмайди. Ўқув марказларида ҳам инглиз тили ўқитувчисидан сабоқ бериш учун халқаро сертификат сўралади.

IELTS – инглиз тилини билиш халқаро тест тизими бўлиб, у Фарб мамлакатларида ишлаб чиқилган, Англия, Канада, Австралия каби давлатларда ўқиш ва ишлаш ниятида бўлган хорижликлардан талаб этиладиган меъёр. Яъни IELTSдан маълум баллини тўплаган киши шу давлатларда яшаш, ишлаш ва ўқиш ҳуқуқини қўлга киритади.

Давьогарлар билими 9 баллгача баҳоланади. Синовлар тўрт босқичдан иборат: бу Listening (тилни тинглаш қобилияти); Reading (матнни ўқиш маҳорати); Writing (ёзма саводхонлик); Speaking (оғзаки нутқ). Ушбу халқаро сертификат дунё бўйича 135 мамлакатдаги 8000 та ташкилотда тан олинган. 2012 йилгача жаҳонда 2 миллион киши IELTS тестларини топширган. Тест марказларининг сони йилдан-йилга ошмоқда.

Мамлакатимизда IELTS бўйича синонга тайёргарлик кўриш учун ўқув марказларида сабоқ олинади. Ҳар ойда 600 000 дан 1 000

000 сўмгача тўлов тўланади. Бу курсларда 5-6 ойлаб, ҳатто йиллаб ўқиш, билим тўплабига имтиҳон топширса бўлади. Имтиҳонни топшириш учун 2 500 000 сўм (200 АҚШ доллари) тўланади. Бу маблағ имтиҳон олувчи халқаро ташкилотларга йўналтирилади. Сертификатнинг амал қилиш муддати эса атиги икки йил.

40 йиллик педагогик тажрибага эга, университетлар ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академиясида кўп йиллар инглиз тилидан сабоқ берган Гулжаҳон Отахўжаева инглиз тилининг аҳамияти ҳақида гапира туриб, мактаб дарсликлари мукамал эмаслигини, жуда мураккаб тузилганини таъкидлайди.

– Мактаб партасида 11 йил ўтириб, хорижий тилни билмай юрганлар озми, ахир? Қўплаб ўқувчилар уй вазибаларини интернет ёрдами бажаришга ўрганишяпти. Бу болани ялқовликка, охир-оқибат саводсизликка олиб келади, – дейди у қуниб. – Аввало, мактабда

Умида ХУДОЙБЕРГАНОВА
«ISHONCH»

ОТА-ОНАГА ҲАМ АЛИМЕНТ ТўЛАНДИМИ?

САВОЛ: Ота (баъзида эса она ҳам) боласи учун алимент тўлашини биламиз. Лекин боланинг отаси ёки онасига ёҳуд бир вақтинг ўзида иккаласига ҳам алимент тўлаши тўғрисида қонун борми?

Раъно САМАДОВА
Тайлоқ тумани

ЖАВОБ: Амалдаги қонунчилигимизга кўра, вояга етган, меҳнатга лаёқатли болалар меҳнатга лаёқатсиз, ёрдамга муҳтож ота-онасига таъминот беришлари шарт. Ҳатто ғамхўрлик қилишлари шарт. Ҳатто ота-онанинг давлат ва нодавлат муассасалари қарамоғида эканлиги ҳам вояга етган меҳнатга лаёқатли фарзандларни уларга ғамхўрлик қилиш ва моддий ёрдам кўрсатиш мажбуриятидан озод қилмайди.

Оила кодексининг 110-моддасида ота-онага бериладиган таъминот миқдори ва тартиби кўзда тутилган. Унга кўра, вояга етган, меҳнатга лаёқатли болалар ўз ота-онасига ихтиёрий равишда моддий ёрдам беришдан бўйин товласалар, таъминот миқдори болаларнинг оилавий ва моддий аҳолини ҳисобга олган ҳолда, суднинг ҳал қилув қарорига асосан белгиланади.

Ота-она алимент ундириш ҳақидаги талабни ўз фарзандларининг бирига ёки бир нечтасига нисбатан қўйганлигидан қатъи назар, алимент миқдорини белгилашда суд вояга етган, меҳнатга лаёқатли болаларнинг барчасини ҳисобга олади. Бу жараёнда низо узил-кесил ҳал бўлгунча қадар судья шу нисол бўйича вақтинча тўлаб турилиши лозим бўлган пул миқдорини кўрсатиб, ажрим чиқариши мумкин.

Вояга етган, меҳнатга лаёқатли болалардан ундириляётган алимент миқдори қонунчиликда белгиланган меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг 11,75 фоизидан кам бўлмаслиги керак. Булардан ташқари, мазкур кодексда вояга етган, меҳнатга лаёқатли болалар ота-онасининг касаллигига ва бошқа узрли сабабларга кўра қилинадиган қўшимча харажатларда иштирок этишлари шартлиги ҳам қатъий белгиланган.

Вояга етган, меҳнатга лаёқатли болалар томонидан қўшимча харажатлар ихтиёрий равишда қолланмаса, талаб қилинаётган сумма суд тартибиде ундирилиши мумкин.

Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт бўлими

Таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси Республика кенгаши тармоқ ходимлари касба уюшмасининг Оқдарё тумани кенгаши раиси Жамол Худойкуловга падари бузруквори **Умирзоқ ота ХУДОЙКУЛОВ** вафот этгани муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Жиззах вилояти

Жиззах вилояти Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши бошқармаси АОКнинг вилоят бошқармаси билан ҳамкорликда Айдар-Арнасой кўллари тизимига ОАВ вакиллари ҳамда блогерлар учун пресс-тур ташкил этди.

Пресс-тур

ҚАНОТЛИ ДЎСТЛАРИМИЗГА ЭЪТИБОР КУЧАЙМОҚДА

Тадбир иштирокчилари Айдар-Арнасой кўллари тизимига биологик хилма-хилликни асраш борасида олиб борилган ишлар билан таништирилди.

Маълумот ўрнида айтиш жоизки, ушбу кўллари тизимининг умумий майдони 370 минг гектар, узунлиги 168 километр, ўртача кенлиги эса 25-30 километрни ташкил этади. Сув ҳавзаси Рамсар конвенцияси рўйхатига киритилгандан сўнг ҳудуднинг ўзига хос флора ва фаунасини асраб қолиш учун муайян ишлар амалга оширилмоқда.

Сув ҳавзасида ўлкада доимий яшовчи ҳамда мавсумий кўниб ўтувчи қушларнинг халқаро ва республикамиз «Қизил китоб»ларига киритилган кўплаб турлари учрайди. Бугунги кунда сув ўтлари ва балиқлар билан озикланадиган 100 дан зиёд турдаги қушлар бор. Хар йили декабрь-март ойларида бу ерга 400 га яқин турдаги қушлар қишлоқ учун учиб келади. Ҳаттоки, сўнгги йилларда Оролбўйи хуудларидан пуштиранг фламинголарнинг учиб келиши ҳам кузатиляпти.

Кейинги йилларда ҳавзада сув ва суволди қушларини муҳофаза қилиш ҳамда ҳудуднинг экотизимини сақлаб қолишга жиддий эътибор қаратилмоқда. Жумладан, кўллари тизими қирғоқлари бўйидаги 800 гектар ерда дарахт ва буталар экилмоқда.

Бошқарма мизнинг Арнасой ва Фориш туманлари бўлимлари табиатни асрашда аҳоли, айниқса, ёшларнинг экологик билимларини ошириш мақсадида ҳудудга яқин бўлган маҳалла фуқаролари йиғинлари, таълим муассасалари, экология ташкилотлари билан доимий ҳамкорлик қилиб келаётган, – дейди Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши бошқармаси матбуот котиби Замира Абдуллаева. – Кўл яқинидаги қишлоқлар аҳолиси ўртасида экологик билимлар тарғиботи, халқаро «Қушлар куни»да «Қушлар бизнинг қанотли дўстимиз» тадбири ўтказилмоқда. Мақтабларда ёш орнитологлар тўғарақлари фаолият кўрсатаётган. Ўқувчилар экология бўйича мутахассислар билан биргаликда турли кузатишларда, қушлар саноғида иштирок этишмоқда.

Пресс-тур давомида тадбир ташкилотчилари журналистлар эътиборини Айдар-Арнасой кўллари тизимига сувнинг турли чиқиндилар билан ифлосланиши, браконьерларга қарши курашиш, Балиқли кўли шифобахш балчиғидан сыхатгоҳлар ва бошқа тиббий муассасаларда фойдаланишдаги назоратсизлик каби масалаларга қаратиб, бу ва бошқа экологик муаммоларни ёритишда яқин ҳамкорлик қилишга чорлашди.

Муқимбой ИСМОИЛОВ
«ISHONCH»

ҚАЕРДА ТУҒИЛИШНИ БИЛГАН ИЖОДКОР

Хотира

Бундан анча йиллар илгари катта бир йиғинда лавозими ўрта даражада бўлган раҳбар ҳаммага эшиттириб, «Ёзувчиликка қаерда ўқитишди, сиртдан бўлса-да, ўқирдим», деб қолди. Кимдир: «Қаерда бўларди, оилада-да, шуни ҳам билмайсизми?» деганди, савол берувчининг жаҳли кўзиди:

– Мен жиддий сўраяпман.
– Мен ҳам сизга жиддий жавоб бераман. Бахшлашиб кетишди. «Жиддий» саволга муносабат билдирмаган ҳеч ким қолмади. Аммо кутилмаганда юзага қалқиб чиққан «муаммо» ечимни топилмади.

Собир Ўнарнинг кишлоқ ҳаёти, тоғ одамлари, шаҳардан туриб қараганда, одмирок бўлиб кўринадиган қадимий урф-одатлар, жайдари маросимлар, ўзаро меҳр-муруват, оқибат, яхши қўшничилик ҳақидаги ҳикояларини, китобхонни фикр оламига бошловчи эсселарини ўқир эканман, «Қаерда бўларди, оилада-да» деган гап замирида маълум ҳақиқат борлигига ишонч ҳосил қилдим.

«Кунсулвнинг сирли хатлари», «Олдинда ёнган маёк» тўпламларини ўқиган кишида шундай таассурот қолади. Кишлоқ кўчалари, баҳорда томи лолақизғалдоққа бурканадиган пасткам уйлар, суровга тўла қирликлар, сирли сўқмоқлар, чўпон-чўликларнинг чўпонча таомлари, минг парда ичидаги, ташқарига чиқса, шамоллаб қоладиган илк мухаббат, тўй-ҳашам, кўпқари, кураш, бошқа ҳеч жойда учрамайдиган гурунлар, боболарнинг дуолари, момоларнинг айтимлари, қиз-келиндарнинг чистонлари – яна қанчадан-қанча ҳолатларни ўқувчининг кўз ўнгига гавдалантириш учун кишлоқда туғилиш керак. Болаллиги, ўсмирлиги шундай ҳаёт ичида ўтиши, қўшни қизга ишқ ихзор қилиб, ёзган хати ошкор бўлиб, акасидан озрок таёқ ҳам ёйиши керак.

Куйидаги парчага эътибор беринг, унда деярли шаҳарлик бўлиб кетган Собирнинг соғинч туйғулари бор: «*Болалигимдан жуда олислаб кетгандайман. Вақт ўтгани сайин ичинда армон деган бир туйғу кучайиб борар экан. Ҳозир ўғил-қизларимга болалигимда бўлган воқеаларни сўзлаб берсам, ишонимайди. Чунки менинг болаликда яшаган шароитим уларга ибтидоий жаммоа тузумини эслатса керак. Уч-тўрт ёшимда бобомни ҳўқис судраб кетиб, фалаж бўлиб қолганларини эсламан. Унгача полвон эди. Бир эшак аранг кўтарадиган емни ўзи даст елкасида олиб, сомонхонанинг устига ташларди. Ун тўртинчи каллинини яқин-яқинча сақлаб туришган. Амаким Исмаил чавандоз маҳсусини кўпқари эдик қилиб қайта тикиб берганини билмаман...*».

Шаҳар ҳаёти кишлоқда ўтган йиллар хотирасини сусайтиради. Аммо ҳаммасини эмас. Буни Собир Ўнар ижодида яққол кўриш мумкин: «*Отам қирқ йилча давлатнинг молини боқди. Тоғ-тошда мол кетидан тинимсиз юриш, даштада кечаларни уйқусиз ўтказиш, қишининг қора совуғида ҳам тиним билмаслик* (Чингиз Айтматовнинг «Алиvido, Гулсари») асаридagi Танабой

каби – муаллиф), ўлган кўй ёки кам туққан совлиқ учун раҳбарлар олдида ғарибларча, гуноҳкорларча жавоб бериш... Бу азобларни унутиб бўлмайди...».

Албатта, кишлоқда туғилган болаларнинг ҳаммасидан ҳам ёзувчи чиқмайди. Бунинг сабаби – кўрган-эшитганларини хотирада сақлаб қолиш учун жиддий истеъдод, кўрадиган кўз, ҳис этадиган кўнгил, маъносини англайдиган фаҳм керак бўлади. Шукур Холмирозев ҳикояларини ўқиган киши ҳали йўли тушмаган бўлса ҳам, Бойсуни, шу ғаройиб замин одамларини, уларнинг феъл-атвори, гоҳ босиқ, гоҳ ўт-оловлиги, орият учун тенгсиз «жанг» қилишга тайёр эканликларини тасаввур қилади, айрим қаҳрамонлар унга ҳатто танишдай туюлиб кетади ҳам. Қаердир кўрган, суҳбатлашган ҳам. Буни Эркин Ўзам, Усмон Азим, Кўчқор Норқобил ижодида ҳам кўрса бўлади.

Собир Ўнар шу йўсиндаги ёзувчиларимиздан бири эди. Унинг қаҳрамонлари кам-сукум, шукурли, ортиқча нарса талаб қилмайдиган, таъмадан йироқ, орзу-хаёллари ҳам шунга яраша одамлар. Ўқувчи уларни шу жиҳатлари учун ҳам севиб қолади.

Адабиётшунослар бу ёзувчининг ижодини турли йўналишда талкин қилишлари мумкин. Менга қолса, тадқиқотларда Собиржоннинг ижодкор кўзи ўта тийрак, ижодкорлик сезими ўта кучлилигига эътибор бериш керак. Ўзаро суҳбатлашиб қолганимизда, Собиржон туғилган жой одамлари билан мен туғилган олис Сафед Булон одамлари характери ҳамда гап-сўзларидаги умумийликдан ҳар иккимиз хайратга тушардик. «Қаерда туғилишни билгансиз-да», десам, мийиғида кулиб, «Сиздан ўрганганман», дерди.

Собиржон «Ёшлик» журналида самарали ишлади. Ўзини аямай, обуна дардида, янги истеъдодларни кашф қилиш мақсадида юрт кезди. Бу муаммони тушуниб, муҳаррирга ёрдам берадиган, бунинг мутлақо акси – обуна деса, кош-кўзи титраб кетадиган раҳбарлар билан ҳам учрашди. Чарчок

нималигини билмади. Журнал саҳифаларини янги номлар билан бойитди.

Инсон характери ҳар жиҳатдан мукамал бўлиши қийин. Дадаҳон Нурий, Шодмонбек Отабоев, Турсун Али ва бошқа бир тоифа ижодкорлар учун минбарга кўтарилиб, маъруза ўқиш ўта мушкул иш. Уларга ёзиш, қоғозга тушириш, фикрини ёзма ифодалаш маҳорати берилган. Бу рўйхатнинг олдинги каторида Собир Ўнар ҳам турарди. У кўнглида борини, ёзувчи сифатида ўзини безовта қилаётган муаммоларни оғзаки айтишдан кўра, ёзма ифодалашни хуш кўрарди.

Такрор айтаман: Собир Ўнар дунёсини билмоқчи бўлган ўқувчи унинг ижодига шўнғиши керак. Ҳамма ҳикоя ва қиссалар қаҳрамонлари тилидан айтиб қўйилган. Ўзи ҳам кўп нарса айтиб кетди. Бир суҳбатда кўнглини шундай очган эди: «*Хиёнатни кечириб бўлмайди. Бу шундай иллатки, бир оёни тубсиз жарлик ёқасида туради. У – ожиз. Бундай қимсалар сотқинликка мойил бўлишлари билан хавфли. Нодонлик ҳам шундай. Гоҳида амал курсисига ёпишиб олган жоҳилга дуч келасан. Унга ишинг тушади. Олдига борасан. Қутиб турасан. Рухсат сўраб ичкарига кирасан. У эса сенинг эғлишингни, ўтичиб илтимос қилишингни кутади. Шундан завқ олади...*».

Собир Ўнар дуч келган кишига кўнглини очадиган йигитлардан эмасди. Босиқлиги, кузатувчанлиги, оддий гапни ҳам неча бор ўйлаб гапиргани билан бошқалардан ажралиб турар, аммо хонаси келганда, айтирини дангал айтиб, улдоқни олиб ҳам кетарди.

Хотира ёзиш осон иш эмас. Одатда, бундай битикда хотирланувчининг яхши фазилатлари эсланади, аммо шу баҳона хотира ёзувчи... ўзини ҳам унутмайди. Шундай бўлиб қолмаслиги учун мақолага шу ерда нукта қўймоқчи бўлиб, уни ўқиб чиқдим. Кўнглим тўлмади. Анча-мунча фикр қоғозга тушган, ўқиса бўлади, аммо тўла маънодаги Собир Ўнар йўқ.

Нима қилиш керак? Бошқа одам бўлганда, масалан, Дадаҳон Нурийга ёзганимдек, орамизда бўлиб ўтган ҳазил-хузул гапларни кўшиб, мақолани қизикари қилган бўлардим. Собир Ўнар жиддий эди. Бошқалар куляпти-ку, деб умумий қаҳқаҳага қўшилиб кетмасди. У кулишнинг ҳам меъёрини биларди. Шундай деб турганимда... бир воқеа ёдимга тушди.

Собиржон ёш ижодкорларнинг Жиззахнинг Ўриклисойида ўтказиладиган семинарларида фаол иштирок этар, ҳаваскор носирларнинг қораламаларини синчиқлаб ўқиб, уларга ҳаммаша тўғри маслаҳат беради, пишиқ-пухталарини журналга тайёрларди. Адабиётимизга янги истеъдодлар кириб келалётганидан мамнун бўлиб, хурсандчилигини ўзича намоеён қилар, ёшларни акаларча бағрига босиб, уларга сабоқ бераётган устозларини даст кўтариб, бир-икки айлан-тиргач, одобли полвонлардай оҳиста ерга кўярди.

Бир гал Собиржон уч-тўртта ёшни тарбиялаган таниқли шоирага раҳмат деб уни ҳам даст кўтарди. Қий-чув бўлиб кетди. Кимдир: «*Хой, опамиз расмий лавозимдалар-а*», деса ҳам парво қилмади, аксинча: «*Ёшларни адабиёт бўстонида олиб қираётган устозларга қуруқ раҳмат дейимизми, уларни ҳеч бўлмаса бир кўтариб кўяйлик*», деди хотиржам.

Давра қизигандан қизиб кетди. Илҳом жўшди. Шунчалик жўшдики, ҳатто мен ҳам кўлимга қалам олиб, куйидаги тўртликни қоғозга туширдим:

**Аёлларни кўтариш бу – қадим ҳунар,
Бу ҳунардан яна бошқа ҳунар унар.
Ўриклисой тўлиб оқсин илҳом билан,
Устозларни кўтараверсин
Собир Ўнар.**

Собир Ўнар биргина аёлларни эмас, адабиётимизни ҳам анча кўтариб кетди.

Аҳмаджон МЕЛИБОЕВ,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган
журналист

СУКУТ

Ҳокимликда ишлардим. Бир куни мендан бир киши онасига жарроҳлик амалиёти зарурлиги, унинг борган сари юролмай қолаётгани ва бунинг учун давлатдан қандай ёрдам олиши мумкинлиги тўғрисида сўради.

Бу кишини оз-моз танирдим. Билишимча, унинг ҳамма нарсаси бор, замонавий ховли-жойи, уй ҳайвонлари-ю, экин еригача.

– Бунинг йўл-йўриғини тўлиқ билмайман. Аммо сиз ёрдамга муҳтож эмассиз-ку? Вақт тигиз экан, нимани кутяпсиз? – дея хайрон бўлдим.

У бўлса, пинагини ҳам бузмай, бироз зарда билан:

– Нима қипти, мен ҳам давлатдан фойдалансам? Бу ердаги амалдорларнинг ҳаммаси «еб» ётган бўлса! – деди.

Нима десам экан... Одамда ҳеч бир сўз топилмай қолган пайт бўлади-ку. Лом-мим дейишни истамайсиз, вассалом. Сизда ҳеч шунақаси бўлганми? Бир сўз демайсиз, қўл силтаб нари кетасиз, бўлди. Мен худди ўша ҳолатга тушдим ва индамай нари кетдим...

Холида ЭГАМБЕРДИЕВА
«ISHONCH»

Ҳаёт чорраҳаларида

МУАССИС:

Ўзбекистон Республикасида
Yashil Yul
Federatsiyasi

ISSN 2020-8009

2007-yil
11-yanvarda
O'zbekiston
Matbuot va axborot
agentligida 116-raqam
bilan ro'yatga olingan.

«Ishonch» va «Ishonch-Doverie» gazetalarini tahrir hay'ati:

Qudratilla RAFIQOV (tahrir hay'ati raisi),
Ulug'bek JALMENOVI,
Anvar ABDUMUXTOROV,
Sayfullo AHMEDOV,
Akmal SAIDOV,
Ravshan BEDILOV,
Qutlimurot SOBIROV,
Shuqrob RAFIQOV,
Shoqsim SHOSLOMOV,
Hamidulla PHIRIMQULOV,
Nodira G'OIYIBNAZAROVA,
Anvar QULMURODOV (Bosh muharrirning birinchi o'rinbosari),
Mehridin SHUKUROV (Mas'ul kotib – «Ishonch»),
Valentina MARSENYAK (Mas'ul kotib – «Ishonch-Doverie»)

Bosh muharrir
Husan ERMATOV

Bo'limlar:
Kasaba uyushmalari hayoti – (71) 256-64-69
Huquq va xalqaro hayot – (71) 256-52-89
Milliy-ma'naviy qadriyatlar va sport – (71) 256-82-79
Xatlar va muxbirlar bilan ishlash – (71) 256-85-43
Marketing va obuna – (71) 256-87-73

Hududlardagi muxbirlar:
Qoraqalpog'iston Respublikasi – (+998-99) 889-98-20
Andijon viloyati – (+998-99) 889-90-23
Buxoro viloyati – (+998-99) 889-90-31
Jizzax viloyati – (+998-99) 889-90-34
Namangan viloyati – (+998-99) 889-98-02
Navoiy viloyati – (+998-99) 889-90-28
Samarqand viloyati – (+998-99) 889-90-26
Sirdaryo viloyati – (+998-99) 889-98-55
Surxondaryo viloyati – (+998-99) 379-19-70
Toshkent viloyati – (+998-99) 600-40-44
Farg'ona viloyati – (+998-99) 889-90-24
Xorazm viloyati – (+998-99) 889-98-01
Qashqadaryo viloyati – (+998-99) 889-90-27

«Ishonch»dan olingan ma'lumotlarda manba sifatida gazeta nomi ko'rsatilishi shart.
Mualliflar fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.

Navbatchi muharrir:
J. Nahanov
Musahhihlar:
D. Xudoyberganova,
D. Ravshanova
Sahifalovchi:
H. Abdujalilov

Bosishga topshirish vaqti – 23:50
Topshirildi – 00:20
Bahosi kelishilgan narxda

Manzilimiz:
100165, Toshkent shahri,
Buxoro ko'chasi, 24-uy.
E-mail: ishonch1991@yandex.uz

Gazeta haftaning seshanba, payshanba va shanba kunlari chiqadi.
Gazeta «Ishonch»ning kompyuter markazida teriladi va sahifalandi.

Nashr ko'rsatkichi: **133**

Umumiy adadi 35 046 ta
Shundan:
7521 nusxasi
«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi – Toshkent shahri, Buyuk Turon ko'chasi, 41-uyda;
19 061 nusxasi
«Erudit» MCHJ bosmaxonasi – Samarqand shahri, Spitamen ko'chasi, 270-uyda;
8464 nusxasi
«Poligraf-Press» MCHJ bosmaxonasi – Marg'ilon shahri, Turkiston ko'chasi, 236-«b» uyda chop etildi.

Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi.
Hajmi 2 bosma taboq.
Buyurtma 079

1 2 3 4 5 6